

13 ממעלה

ממשלת לוי אשכול

הכנסת השישית

כ' טבת תשכ"ו 12.1.1966 - כ"ז אדר תשכ"ט 17.3.1969

הממשלה ה-13 בראשותו של לוי אשכול כיום כינונה בבית הנשיא זלמן שז"ר

מתוך קווי היסוד

על יסודות דמוקרטיים... יוגן המשטר הדמוקרטי מפני מעשי אלימות והתנכלות מתוך הקפדה על זכויות האזרח ועל תחומי הסמכות של הרשויות הראשיות: המחוקקת, השופטת והמבצעת; יוגנו סודות המדינה והצבא וייקבעו סמכויות שעת חירום לכיטחון המדינה; יוקפד על אורחות תרבות ויחסי כבוד הדדי בין אזרח לאזרח ובין האזרח לכלל.

עלייה, ישראל והתפוצות: בתוקף ייעודה הלאומי של מדינת ישראל, שומה על כל ממשלה לפתח את הכלכלה והמשק, הסגולות החברתיות-התרבותיות של המדינה, לא בלבד לרווחת תושביה, אלא לבנות את ישראל להיותה כבית לקליטת פזורת העם מכל הארצות ומכל המשטרים. נאמנה לשליחות זו, תפעל הממשלה באורח תכנית לקליטה

משימות מרכזיות: התמדה ביצירת התנאים החברתיים, הכלכליים והרוחניים, להגשמת ייעודה המרכזי של מדינת ישראל - קיבוץ גלויות העם היהודי במולדתו. החשת העלייה מכל הארצות ומכל שכבות העם, עידוד העלייה מארצות הרווחה, המרצת העלייה החלוצית; יוזמה פעילה לקירוב השלום עם שכנינו, התעצמות ביטחונית שיש בכוחה להרתיע תוקפנות, וכוננות להדיפתה; העלאת רמת החינוך, ההשכלה והתרבות של העם, חתירה מתמדת לקראת חינוך חנים כולל, עידוד התרבות והיצירה המקורית, מאבק נגד תופעות הקלוקל בהווי החיים, טיפוח ההתנדבות החלוצית לשירות משימות המדינה.

חוקייסוד: בכנסת השישית תפעל הממשלה להשלים את חקיקת חוקי היסוד שיצטרפו לחוקת יסוד של המדינה, המושתתת

הרכב הממשלה

חברי הממשלה ותפקידיהם במהלך תקופת כהונתה

זלמן ארון
שר החינוך והתרבות

יוסף אלמוזי
שר העבודה

יגאל אלון
שר העבודה,
סגן ראש הממשלה
והשר לקליטת עלייה
ראש הממשלה בפועל

אבא אבן
שר החוץ

לוי אשכול
ראש הממשלה
שר הביטחון

ישראל גילי
שר בלי תיק
שר ההסברה

חיים גבתי
שר החקלאות

ישראל ברזילי
שר הבריאות

מרדכי בנטוב
שר השיכון

יוסף בורג
שר הסעד

מנחם בגין
שר בלי תיק

פנחס ספיר
שר האוצר
שר בלי תיק

יוסף ספיר
שר בלי תיק

משה כרמל
שר התחבורה

ישראל ישעיהו
שר הדואר

זרח ורהפטיג
שר הדתות

משה דיין
שר הביטחון

אליהו ששון
שר הדואר
שר המשטרה

זאב שרף
שר המסחר
והתעשייה, שר האוצר

יעקב שמשון שפירא
שר המשפטים

חיים משה שפירא
שר הפנים

בכור שלום שטרית
שר המשטרה

משה קול
שר התיירות והפיתוח

חיים יוסף צדוק
שר המסחר
והתעשייה

למניעת רווחים בלתי סבירים, נגד התעשרות ספרטית וניצול מקורות הכלל לשם רווחים מופקעים. יתמיד ויחזק הפיקוח על קרטלים ומונופולים.

מדיניות חוץ: ישראל מכירה בזכותה של כל אומה, קטנה כגדולה, לחיים לאומיים חופשיים ולעצמאות מדינית. ישראל שוללת את הקולוניאליזם ותתייצב לימין העמים במאבקם על שחרור משלטון זרים ובכינון חייהם הלאומיים העצמאיים; ממשלת ישראל תהיה ערה כלפי כל גילוי של סכנת אנטישמיות ותחיית הנאציזם בכל מדינה שהיא בעולם.

היא תתבע כי הפושעים הנאציים יבואו על דינם ועונשם, התיישנות לא תחול על פשעיהם.

יצרנית של עולים מכל הרבדים, בין אם יעלו מכוח הדחיקה של מצוקת הגלויות ובין אם יבואו מארצות הרווחה.

חברה וכלכלה: הממשלה תכוון מדיניותה הכלכלית להחשת תהליך ביסוסו ופיתוחו של המשק, להיותו מסד ומנוף להגשמת משימותיה הלאומיות והחברתיות של ישראל והתקדמותה לקראת עצמאות כלכלית... הממשלה תעשה לתכנון כוח האדם - צעירים וקשישים - לשם שילוב יתר של האוכלוסייה בעבודה וביצירה, בענפים ובמקצועות שונים ולמציאת פתרון הבעיות הנוצרות לרגל המיכון והמודרניזציה, בהתאם לצורכי המשק; ייעשה להמרצת המפעלים, לשכלול שיטות הייצור ותהליכיו, ליישום חידושי המדע והטכנולוגיה ולקידום המחקר השימושי; יישמר עקרון הפרוגרסיביות במערכת המיסים. יינקטו אמצעים

מילים ומנהיגות

מתוך "על פרשת דרכים"

דברי ראש הממשלה לוי אשכול בפתח שנתון הממשלה תשכ"ז (1967)

מים אלה, ערב שנת התשכ"ז, יפים הם להרהורים בעתידה של המדינה. במשך דורות רבים, בעשרות שנים של טרם מדינה, ובוודאי שבשמונה עשרה השנים לקיום המדינה, לחם העם היהודי לקיים את עצמו. מתוך תקווה לגאולה, עמלנו לשוב לארץ האבות ולהניח יסודות לחידוש חייו של עם גולה, מפוזר ומפורד. חתרנו אל חופי הארץ ולחמנו לפתוח שעריה לפני אחים. קיבצנו גולים ונידחים, שרידים, אודים מוצלים מאש. צדקה נעשתה עמנו שפוזרנו בין העמים, ונשארה לנו לפליטה גולת ישמעאל והיא שתרמה תרומה גדולה ליישב את נופיה הריקים של ארצנו. כך בנו בני כל הגולות, יחד עם ילידי הארץ, את המדינה ופיתחו את הארץ על אוצרותיה הטבעיים המועטים.

פעלנו להתיך את כל השרידים וכל שארית הקהילות, העדות והשבטים לעם אחד. בחבלי לידה קשים דאגנו לעצב אורחות חברה, נאבקנו על נוהגי מדינה, בנינו מסגרות לחברה חדשה וצודקת. יצקנו והפחנו בהם רוח חדשה. נאבקנו עם מורשת הפיזור והפיצול תוך מאמץ לבור את הבר מן התבן.

לחץ הצרכים והעתים מנע לעתים יישוב דעת קר וצונן ותכנון מדוקדק וקפדני. היו מעשי אלתור, היו מחדלים, היו שגיאות, אבל המציאות הטרגית של עמנו הכתה על קודקודינו וציוותה לגדול ולפעול. ואכן - קם ויהי מפעל אדירים.

עם כל זאת ועל אף הישגינו בביצור המדינה, עודנו מצווים להוסיף ולעמוד על משמר ביטחוננו, להוסיף ולהשקיע אמצעים גדולים וחלק גדול מפרי עמלנו לביצור כוחנו וביטחוננו. והחשוב ביותר - עלינו להוסיף ולהקדיש לו שנות מאמצים ומסירות של מיטב האדם שלנו, בנינו ובנותינו.

ובחינו אנו, מבית, נראה שהגענו אל גבול שבנתיים, אל פרשת דרכים.

כל מה שעשינו והיה: בעלייה, בקליטה, ביישוב המונים, בפיזור אוכלוסייה, בכיבוש השממה, בפיתוח החקלאות הקיבוצית, המושבית והפרטית, בפיתוח תעשייה, בכיבוש שווקים לתוצרת

מעתה תיעשה אחרת. שמונה עשרה השנים הבאות תובעות מאיתנו יותר דין ויותר חשבון. בעל כורחנו נבוא חשבון עם עצמנו - אם חפצי חיים, פיתוח, שגשוג וגידול אנו. עלינו להיאבק ולהילחם על קיומנו הכלכלי בין העמים, עלינו למהר להמשיך, לחטוף ולעשות, להכפיל מספרנו במאה הזאת על ידי הגדלה מוחשית של הילודה בארץ ועל ידי מאמצים להגדלת העלייה מכל העולם, להכפיל ייצורנו, לשלש היצוא ולעמוד על רגלנו, ללא עזרת חוץ, שכן תלות בעזרה מבחוץ אינה עולה תמיד בקנה אחד, לא עם עצמאות כלכלית ולא עם עצמאות מדינית.

סכנה של רפיון כלכלי מאיימת עלינו.

החקלאית והתעשייתית, בריכוז הון ממלכתי, ציבורי ופרטי לבניית המולדת, בכיבוש האדם לעבודה ובכיבוש שווקים לעבודת ישראל ויצירתה בעולם - כל זה מגיע לנקודת מפנה. הדרך שבה חיינו ופעלנו עד כה לא תימשך ולא תוכל להימשך ללא שינויים.

היום אנו ניצבים, ונקווה זמנית, מול מציאות של עלייה מצטמצמת. הקצב מואט והולך. עליית המצוקה והדווי היהודי מסתיימת. יציאת יהודי רוסיה - אשורנה ולא אדע מועדה. ואילו היהודים שבארצות הרוחה אינם ממהרים לשאת נס ציונה.

מן הדין ומן ההכרח אפוא שעבודתנו

שר האוצר זאב שרף (עומד) מתארח בסוכה בבית שאן

ראש הממשלה לוי אשכול (משמאל) ושר הביטחון משה דיין בהליקופטר, במהלך סיור

אינני שותף עם הפסימיסטים הרואים רק שחורות. לבי סמוך ובטוח שעל אף הקשיים, פתרון של הבעיות הכלכליות הוא בהישג ידינו, אם רק נרצה בכך בכל מאודנו. אבל ברור לי שאם לא נעשה את המוטל עלינו עכשיו - יהיה המצב בעתיד קשה יותר. אם נניח לסטיכיה שתעשה את שלה - עלולים אנו להידרדר. היום - בידינו לעצור אותה ולנווט את ספינתנו לחוף מבטחים.

... רק דרך אחת לפנינו. עלינו החובה להתאים את המשק ולשנותו לצורכי התקופה החדשה. והדרך היחידה לכך היא - ריבוי היצוא: בחקלאות, בתעשייה, בתחבורה, בשירותים וידע וגידול התיירות. לשם כך עלינו לעשות מאמץ גדול.

את מעמסת ייצוב המשק יישא ככל האפשר העם כולו, ולא רק שכבה אחת, ותהא גדולה ככל שתהא. הנטל יחולק במידה נכונה, לפי כוחה ולפי יכולתה של כל שכבה. זאת - למען מנוע הסכנה החברתית והכלכלית שבהטלת עומס גדול על החלשים ביותר. במקביל לריסון השכר - תינקט מדיניות של ריסון הוצאות עסקיות ורווחים מופרזים.

הממשלה החלה במדיניות הבראת המשק בעוד מועד, כשעדיין יש בידנו רזרבות ניכרות, שיקלו את הריפוי. התהום עודנה צרה. עודנו יכולים לגשר על פניה. אל לנו לטמון ראשנו בחול, להסתתר מפני חומרת מצבנו, מאחורי נוהגים שתחילתם בימים שלפני עצמאות, כשלא כל האחריות הייתה מוטלת עלינו ושנשתרשו בשנים שבהן זרם לארץ הון רב כדי לקלוט עולים ולהקים משק. במשך שנים אגרנו כוח כלכלי, הוכחנו יכולתנו להקים משק, אבל טרם הוכחנו די הצורך את כוחנו בהתחרות בשוקי עולם. היום עלינו לגלות גם כוחנו זה ולבצע את השינויים במשק, הנתבעים בתוקף תנאינו.

המבחן העומד לפנינו הוא מבחן בגרותה של המדינה, שהגיעה לח"י שנים. הוא מבחן הציבור כולו. נראה שבשנה האחרונה החלה ההתפכחות. יותר ויותר אנשים מכירים בהכרח בשינוי דרך, בויתור על תביעות שאין הכלכלה והמשק יכולים לעמוד בהן. יותר ויותר חודרת התודעה כי את משק ישראל יבטיא רק עמה של ישראל כולו. בזאת ניבחנו.

ראש הממשלה לוי אשכול בליווי השר בלי תיק מנחם בגין מבקר חיילים המוצבים בסיני

ראש הממשלה לוי אשכול במהלך ביקור באתר חפירות בקרבת הכותל המערבי

ראש הממשלה לוי אשכול סוקר משמר כבוד של חיילי נח"ל במהלך ביקור בהיאחזות הנח"ל בחצבה